

Láhka (2009:724) riikkalasj unneplágoj ja unneplágogielaj hárráj om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Gájjkásasj biejadusáAllmänna bestämmelser

1 § Láhka sisanet biejadusájt riikkalasj unneplágoj, riikkalasj unneplágogielaj, tjuottjudusguovloj hárráj ja riektá adnet unneplágogielav tjuottjudusfábmudagájn ja duobbmotávllájn ja biejadusá vuorrasij huvso hárráj. Láhka sisanet aj biejadusájt laga anodime dábelijtjuovvoma hárráj. *Láhka (2018:1367)*.

2 § Riikkalasj unneplágo li juvdára, roma, sáme, svieriksuobmelattja ja duornosliegega Svieriga vällgogisvuoda gáktuj Europaråde rábmakonvensjávna milta suoje hárráj riikkalasj unneplágojda (SÖ 2000:2) ja europalasj biejadus riikkadájvva- jali unneplágogiela gáktuj (SÖ 2000:3)

Giellalágan (2009:600) diededuvvá riikkalasj unneplágogiela li suomagiella, jiddisj, meängiella, romagiella ja sámeagiella..

3 § Kommuvna ja regijávna galggi riikkalasj unneplágojt diededit sijá riektáj hárráj ja almullattja ávdásvásstádus dán lága milta ja biejadusá majda dát lámka vuoset. Sámme l fámon stáhta tjuottjudusfábmudagájn maj doajmma l ájnas riikkalasj unneplágojda jali unneplágogielajda. *Láhka (2019:938)*.

4 § Giellalágan (2009:600) diededuvvá almullattjan la sierralágásj ávdásvásstádus suoddjitjit ja ávdedittjat riikkalasj unneplágogielajt.

Almulasj galggá aj ietján ávddánahttet riikkalasj unneplágoj máhttelisvuodajt bisodit ja ávddedit ietjasa kultuvrav Svierigin. Mánáj kultuvralasj identitehta ávddánibme ja ietjasa unneplágogiela adnemav galggá sierraláhkáj ávdeduvvat.

5 § Tjuottjudusfábmudagá galggi riikkalasj unneplágojda vaddet máhttelisvuodav bájnattjibmáj ássijn ma sidjij guoski ja guhkás máhttelis rádedit unneplágoj dakkir ássijn.

Rádedibme vuostasj biehke milta dagáduvvá gá tjuottjudusfábmudahka strukturidum ságastallamav adná riikkalasj unneplágoj ulmijn máhttet sijá vuojnojt ja dárbojt vieledit fábmudagá mierredimen.

Láhka (2018:1367).

5 a § Tjuottjudusfábmudagá galggi sierraláhkáj ávddánahttet mánáj ja nuoraj máhttelisvuodajt vieledibmáj ja rádedibmáj ássijn ma sidjij guoski ja hiebadit vuogijt dajda sijá ávdeldimijda. *Láhka (2018:1367)*.

5 b § Kommuvna ja regijávna galggi ulmijt ja njuolgadusájt dáhkkidit ietjasa unneplágojpolitikkalasj barggij.

Diedo ulmij ja njuolgasusáj hárráj ma li dáhkkidum vuostasj biehe milta galggi ánuľvisán vatteduvvat fábmudahkaj manna l dábelijtjuovvomaávdásvástádus 20. § milta. *Láhka (2019:938)*.

Tjuottjudusguovlo

6 § Tjuottjudusguovlojn suomagiellaj miejnniduvvá kommuľna Botkyrka, Eskilstuna, Jiellevárre, Hallstahammar, Haninge, Haparanda, Huddinge, Håbo, Giron, Köping, Bajel, Sigtuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar ja Badjeduornus.

Tjuottjudusguovlojn meāngiellaj miejnniduvvá kommuľna Jiellevárre, Haparanda, Giron, Bajel ja Badjeduornus.

Tjuottjudusguovlojn sámeģiellaj miejnniduvvá kommuľna Árjepluovve, Árviesjávrrie, Berg, Jiellevárre, Härjedalen, Jáhkámáhkke, Giron, Likssjuo, Málage, Suorssá, Lusspie, Straejmie, Ubbmem, Vualtjere, Åre, Älvdalen ja Staare.

7 § Ietjá kommuľna gá ma diededuvvi 6. § máhťti átsálvisá maņģela gávnnut tjuottjudusbáķken suomagiellaj, meāngiellaj jali sámeģiellaj. Märrádus kommuľnna galggá tjuottjudusguovlon gávnnut mierreduvvá ráddidusás.

Kommuľnna mij gávnnu tjuottjudusguovlon ráddidusá märrádusá maņģela máhťtá ráddidusán áhťsát áľģusmannama hárráj tjuottjudusguovlos. Ráddidus oadtju áľģusmannama hárráj mierredit dássjå val jus gávnnuji sierralágásj oare.

Ráddidus oadtju njuolgasusáķt diededit säbrrama ja áľģusmannama hárráj tjuottjudusguovlos. *Láhka (2018:1367)*.

Riektá ávķķit suomagielav, meāngielav ja sámeģielav fábmudagáķn

8 § Aktugattjajń la riektá avķķit suomagielav, meāngielav ja sámeģielav sijá njáľmáľasj ja tjáľalasj aktavuodajń tjuottjudusfábmudagáķń man geográfalasj doajmmaguovllo áľľásit jali muhťem mudduj vuosstájvásttet unnepláģogiela tjuottjudusguovlojn. Fámon la ássjijń majń aktugasj la oassebielle jali sadjásasj oassebáľľáj, jus ássjen la tjanos tjuottjudusguovlluj.

Jus aktugasj ávķķi suomagielav, meāngielav jali sámeģielav dakkir ássjen, de fábmudahka l väľģģogis vaddet njáľmáľasj vástádusáv sämmi giellaj. Aktugattjajń gāńna ij la juridiķķalasj viehķediddje la vil riektá ánuľvisán oadtjot tjáľalasj járgģáľimev märrádusás ja märrádusoarev ássjen suomagiellaj, meāngiellaj ja sámeģiellaj.

Fábmudahka galggá aj ietjāń rahtjat aktugattjajń dájda giellajda duosťot.

9 § Tjuottjudusguovlo áľģģolin la aktugattjajń riektá ávķķit suomagielav, meāngielav ja sámeģielav njáľmáľasj ja tjáľalasj aktavuodajń tjuottjudusfábmudagáķń ássjijń majń aktugasj la oassebielle jali sadjásasj oassebáľľáj, jus ássje giehtadaláduľvå bargģijs ğudi buķti unnepláģogielav.

10 § Aktugattjajń la agev riektá ávķķit suomagielav, meāngielav ja sámeģielav ietjasa tjáľalasj aktavuodaj Rijkķabiejve oahtťsij ja Nuppástimoahtťsijń. Sämmi l fámon aktugattjaj

tjálalasj aktavuodajn Justitiekanslerijn, Oadjofábmudagájn, Värrofábmudagájn ja Barggogaskostimfábmudagájn ássjijn majn aktugasj la oassebielle jali sadjásasj oassebálláj. *Láhka (2018:1367).*

11 § Tjuottjudusfábmudagá galggi ávdedit ahte gávnnuji bargge máhttudagáj suomagielan, meängielan ja sámegiellan gánná rávkaduvvá aktugatttaj aktavuodajn fábmudagájn.

12 § Tjuottjudusfábmudagá oadtju sierra ájgijt mierredit ja sierra sajev duostotjit manádimijt aktugattjajs gudi suomagielav, meängielav ja sámegiellav ságasti, ja adnet sierralágásj telefávnnáájgijt.

Riektá avkkít suomagiellav, meängielav ja sámegiellav duobbmóstávlájn

13 § Gut la oassebielle jali sadjásasj oassebálláj riektáássjen jali ássjen tjuottjudusriehtán, diggeriehtán, ednam- ja birásduobbmóstávlán jali jávrreriehtáduobbmóstávlán duobbmogievlijn mij állásit jali muhtem mudduj hiehpá kommuvnaj Jiellevárre, Haparanda, Giron, Bajel ja Badjeduornus la riektá ávkkít suomagiellav jali meängielav riektáássje jali ássje giehtadallamin, jus riektáássjen jali ássjen la tjanos dáj kommuvnajs muhtemij. Sámme l fámon sámegiella dakkir duobbmóstávlán duobbmogievlijn mij állásit jali muhtem mudduj hiehpá kommuvnaj Árjepluovve, Jiellevárre, Jáhkámáhkke jali Giron, jus riektáássjen jali ássjen la tjanos dáj kommuvnajs muhtemij.

Riektá ávkkít suomagiellav, meängielav ja sámegiellav gábtjtjá aj duobbmóstávlájt gási duobbmó jali márráduš riektáássjen jali ássjen mij miejnniduvvá vuostasj bieken gujddiduvvá. *Láhka (2010:943).*

14 § Riektá avkkít suomagiellav, meängielav jali sámegiellav riektáássjijn jali ássjijn duobbmóstávlájn 13. § milta gábtjtjá riektáv sisi vaddet ássjetjállagijt ja tjálalasj duodastusáv dán giellaj, riektá oadtjot ássjetjállagijt ma gulluji riektáássjáj jali ássjáj njálmalattjat járggálm dán giellaj ja riektá njálmálasj sjehtadallamin duobbmóstávlá ávddálin dáv giellav ságastit. Duobbmóstávlá galggá ássjetjállagijt ja tjálalasj duodastusájt járggálit dárogiellaj, jus ij la tjavto ávkedibme.

Duobbmóstávlá galggá aj ietján rahtjat unneplágogielav ávkkít ietjas aktavuodajn oassebielijn jali suv sádjasattjajn. Även i övrigt ska domstolen sträva efter att använda minoritetsspråket i sina kontakter med parten eller dennes ställföreträdare.

Gájkka riektáássjijn ja ássjijn ma gábtjtjáduvvi riektás ávkkít suomagiellav, meängielav jali sámegiellav duobbmóstávlájn 13. § milta la oassebiellen jali sadjásattjan oassebálláj manna ij la juridijkalasj viehkke riektá ánušisán oadtjot duobmov ja duobbmooarev jali márrádušáv ja márrádušoarev tjálatattjat járggálm dán giellaj.

15 § Gut sihtá suomagiellav, meängielav jali sámegiellav ávkkít riektáássje jali ássje giehtadallamin duobbmóstávlán 13. § milta galggá rávkkat dav riektáássje jali ássje álgadime gáktuj jali vuostasj bále gá oassebielle galggá moalgedit riektáássjen jali ássjen. Ánušis oadtjot járggálimev 14. § goalmat biehkken ávddájbiejaduvvá váhko sinna duobmo jali márrádušá diededimes, jus dakkir ánušis ij la ávddájbuvteduvvam ávdebut riektáássje jali ássje giehtadallamin.

Jus ánuľvis ávkkít unneplágoielav jali oadtjot járggálimev ávddájbuvteduvvá maņebut gá majt diededuvvá vuostasj ja nuppen bieken de dat oadtju hilgoduvvat. Dakkir ánuľvis oadtju aj hilgoduvvat jus la tjavto bigos danna l vierreájggomus.

16 § Jus oassebielen jali sadjásattjan oassebálláj la riektá ávkkít suomagielav, meāngielav jali sámegielav gierregín, de dálkká aneduvvá njuolgadásáj milta 5. kap. 6-8. §§ ja 33. kap.9 § gierrebáľkan ja 50-52. §§ tjuottjudusprosässalágan (1971.291).

Suomagiella, meāngiella ja sámegiella ávddáskávlán, vissa ietjá pedagávgaķ dájman ja vuorrasijhuvson

17 § Riektá aktugattajda vissa bále fáladuvvat ávddáskávláv ja vissa ietjá pedagávgaķ dájman suomagiellaj, meāngiellaj jali sámegiellaj njuolgáduvvá 8. kap. 12 a § ja 25. kap. 5 a § skávlállágan (2010:800). *Láhka (2018:1367).*

18 § Kommuvnna mij gávnnu tjuottjudusguovlon galggá fáľľat gesi dav rávkká máhttelisvuodav oadtjot áľľes jali ájnas oasev dievnastusás ja huvsos mij fáladuvvá rájáj gaskan vuorrasijhuksuj barggijs gudi bukti suomagielav, meāngielav ja sámegielav. *Láhka (2018:1367).*

18 a § Kommuvnna mij ij gávnnu avtak tjuottjudusguovlon galggá gesi dav rávkká máhttelisvuodav oadtjot áľľes jali ájnas oasev dievnastusás ja sujtos mij fáladuvvá rájáj gaskan vuorrasijhuksuj barggijs gudi bukti suomagielav, jiddisj, meāngielav, romagielv jali sámegielav, jus kommuvnan gávnnuji bargge dakkir giellamáhttudagáj. Sámme l fámon kommuvnnaj mij gávnnu tjuottjudusguovlon vissa giellaj mij guosská ietjá gielajda. *Láhka (2018:1367).*

18 b § Kommuvnna galggá dakkir huvso rájáj gaskan mij fáladuvvá 18. ja 18 a §§ vieľedit vuorrasij dárbov bajásanedit ietjas kultuvralasj identitehtav. *Láhka (2018:1367).*

18 c § Kommuvnna galggá gesi áhtsá dárjav rájáj sinna diededit vuorrasijhuvson máhttelisvuodaj hárráj dakkir dievnastussaj ja huksuj mij diededuvvá 18. ja 18 a §§. *Láhka (2018:1367).*

Tjuolldasa

19 § Jus gávnnuji sierra oare de ráddidus oadtju diededit njuolgadásaj hárráj vissa fábmudahka mij la ráddidusá vuollásasj tjuoldastuvvá 8. § anodimes. Vuosstájvasste l fámon ráddidusá fámodime maņņela regijávnņáj kommuvnnaj komuvnalasj fábmudagáj gáktuj. *Láhka (2019:938).*

Dábelijtuovvom j.i.

20 § Tjuottjududfábmudagáj anodibme dán lágás dábelijtuovoduvvá. Ráddidus diedet njuolgadásáj makkir jali makkir fábmudagáj hárráj ma ávdásvasstedi dábelijtuovvomis. Dábelijtuovvomávdásvasstádus mierkki ij avtak gártjedibme gáhttjoávdásvasstádusán mij la rávkadum ietjá fábmudagájda.

21 § Fábmudahka dábelijtuovvomávdásvasstádusáj galggá vil rádevaddemijn, diededimijn ja dakkir dájmajn viehķedit ietjá tjuottjudusfábmudagáj l ága anodimen.

